

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін
та фізичної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Соціологія»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
272 Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів**

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від _30.08.2023 №_7_

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від _28.08.2023 №__1_

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від _30.08.2023 №__7_

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних
дисциплін та фізичної підготовки, протокол від _28.08.2023 №_1_

Розробник: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних
дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Хомяк О.В.

Рецензенти:

1. Викладач Кременчуцького національного університету
ім.М.Остроградського, к.пед.наук, доц., доцент кафедри психології,
педагогіки та філософії Сошенко С.М.
2. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних, філологічних
дисциплін та фізичної підготовки Кременчуцького льотного коледжу
ХНУВС, доктор філософії, викладач вищої категорії Кірюхіна М.В.

1. Опис навчальної дисципліни

2. Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – <u>3,5</u> Загальна кількість годин – 105 Кількість тем - 6	27 Авіаційний транспорт 272 Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс <u>2</u> (номер) Семестр <u>4</u> (номер) Види контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 20; (години) Семінарські заняття – - (години) Практичні заняття - 10 (години) Лабораторні заняття – -; (години) Самостійна робота – 75; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – -; (кількість; № семестру) Реферати (тощо) – -; (кількість; № семестру)		Лекції – 8; (години) Семінарські заняття – -; (години) Практичні заняття – 4 (години) Лабораторні заняття – -; (години) Самостійна робота – 93; (години) Індивідуальні завдання: Курсова робота – -; (кількість; № семестру) Реферати – 1; (кількість; № семестру)

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення здобувачів освіти із загальними питаннями історії, теорії, методології, категоріями соціологічної науки, з колом дослідницьких інтересів та можливостями соціологічної науки в плані аналізу актуальних проблем сучасного суспільства, формування основ соціологічного мислення.

Завдання дисципліни: вивчення основ і закономірностей функціонування соціологічної науки, її специфіки, розкриття принципів співвідношення методології і методики соціологічного пізнання; набуття умінь аналізувати і прогнозувати складні соціальні проблеми та проводити соціологічні дослідження, розуміння навикишніх соціальних явищ і процесів, що відбуваються в сучасній Україні, формування активної позиції, ціннісних орієнтацій у сучасному суперечливому світі.

Міждисциплінарні зв'язки: з політологією, філософією, демографією, соціальною психологією, статистикою, правом.

Очікувані результати навчання: засвоєння сутності, теорії та

методології соціології як науки; розвиток здібностей щодо розуміння соціальних відносин і процесів; набуття навичок і вмінь практичного застосування теоретичних та практичних компонентів соціологічного знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» здобувачі освіти повинні:

знати:

- історію розвитку світової та вітчизняної соціологічної думки;
- організаційні основи проведення конкретних соціологічних досліджень;
- закономірності розвитку та структуру суспільства як соціальної системи;
- місце і роль особистості в системі соціальних зв'язків;
- спеціальні соціологічні теорії (соціологія праці, молоді, шлюбу та сім'ї, конфлікту тощо).

вміти:

- орієнтуватися в соціальних процесах і оцінювати їх вплив на розвиток українського суспільства;
- використовувати знання про соціальні інститути для аналізу сучасних проблем суспільства;
- активно приймати участь у соціальному житті колективу, суспільства;
- глибоко розуміти дійсність та визначити своє місце в ній, концентрувати особисті зусилля на вирішення соціальних суперечностей;
- аналізувати соціально-політичну інформацію щодо ставлення нової соціальної реальності в Україні, в світі.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі авіаційного транспорту, у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

		техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
--	--	---

4. Програма навчальної дисципліни

Тема №1. Соціологія як наука.

Загальна характеристика соціології як наукової дисципліни. Об'єкт соціології. Передумови виникнення соціології. Предмет соціології та наукові дискусії навколо предмету соціології.

Поняття соціального. Рівні соціологічного аналізу. Структура соціологічного знання. Теоретична соціологія (макрорівень). Спеціальні та галузеві теорії (мезорівень). Емпірична соціологія: особливості пізнавального процесу в соціології (мікрорівень). Конкретно-соціологічні дослідження: інструментарій дослідження.

Методи дослідження. Ключові категорії соціології. Функції соціології. Зв'язок соціології із соціогуманітарними науками.

Тема №2. Суспільство як система.

Суспільство як надскладна органічна система. Поняття суспільства як нації-держави та системи соціальних відносин. Історичні типи суспільств: традиційне, індустріальне та постіндустріальне суспільства.

Ранні суспільні форми: суспільство збирачів та мисливців, прості аграрні й скотарські суспільства, перші цивілізації та імперії (складні суспільства).

Фактори соціальних змін: об'єктивні та суб'єктивні, зовнішні та внутрішні фактори соціальних змін. Інноваційно-еволюційний розвиток, об'єктивні соціальні процеси.

Сучасність і динаміка українського суспільства. Поняття революції та її відмінність від еволюційного процесу. Типи та види революцій. Класові та національно-визвольні революції. Сучасні демократичні революції. Революційний цикл. Теоретичні пояснення революцій.

Тема №3. Соціальний контроль, девіація, конфлікт.

Поняття «соціальний контроль». Структура, форми та функції соціального контролю. Цінності і норми.

Соціологічні пояснення девіації. Види та функції девіації. Соціальні наслідки девіації. Соціальні патології. Основні положення біологічних підходів до пояснення девіантної поведінки. Основні положення психологічного підходу до пояснення девіантної поведінки. Теорії, що відносяться до соціологічних теорій девіантної поведінки. Внутрішня

суперечність і евристичний потенціал моделей «аномія» Е. Дюркгейма та Р. Мертон. Основні положення концепції Р. Мертона про види адаптації у суспільстві.

Конфлікт як складний соціальний феномен. Зміст та структура конфліктів. Основні функції конфлікту. Історія вивчення проблеми конфлікту. Розвиток теорії конфлікту в ХХ ст. Динаміка соціальних конфліктів. Основні стадії конфлікту (зародження, розвиток, вирішення конфлікту, післяконфліктна стадія). Типи і види конфлікту. Природа соціальних конфліктів у сучасному українському суспільстві.

Тема №4. Соціологія сім'ї та молоді.

Сім'я як соціальний інститут і як мала соціальна група. Сутність сім'ї. Соціологічні ракурси вивчення сім'ї. Поняття «сім'ї» та «шлюбу». Основні історичні етапи розвитку сім'ї. Їх характеристика. Структурні форми сучасної сім'ї. Соціальні функції сім'ї. Шлюб і сім'я в умовах модернізації суспільних відносин. Тенденції розвитку інститутів сім'ї та шлюбу.

Соціологія молоді в системі соціологічного знання. Теоретичні положення понятійний апарат та категорії. Соціологія молоді та молодіжна політика держави. Взаємозв'язок між суспільством та молоддю. 9 Розвиток соціології молоді в Україні. Процеси визначення та нові тенденції. Перспективи та значення молодіжної політики в системі функціонування держави. Соціальні проблеми молоді. Рівні молодіжної свідомості.

Тема №5. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Поняття людини й особистості. Особистість як соціальна одиниця. Типове й індивідуальне в особистості. Функції й структура особистості. Етапи й види соціалізації. Детермінанти й інститути соціалізації. Виховання як процес цілеспрямованої соціалізації.

Тема №6. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу.

Особливості пізнавального процесу в соціології. Соціологічні дослідження: призначення, етапи, програма. Планування і підготовка досліджень. Методи збирання даних в СД. Методи добору респондентів, типи запитань і шкали виміру. Кількісні та якісні методи дослідження. Аналіз результатів соціологічних досліджень. Відповідальність соціолога і етика професійної діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на	д	к	н	р	д
--------------------------------	-------------------------------	---	---	---	---	---

	вивчення навчальної дисципліни						
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №4							залік
Тема № 1. Соціологія як наука	18	2		4		12	
Тема № 2. Суспільство як система	16	4				12	
Тема №3. Соціальний контроль, девіація, конфлікт	16	4				12	
Тема №4. Соціологія сім'ї та молоді	16	2		2		12	
Тема №5 Особистість у системі соціальних зв'язків	20	4		4		12	
Тема №6. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу	19	4				15	
Всього за семестр №4	105	20		10		75	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочною формою навчання)

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
Тема № 1. Соціологія як наука.		
1. Основні напрямки розвитку сучасної соціології. 2. Завдання і проблеми української соціології. 3. Зв'язок соціології з іншими науками.		1-7 (основна), 1-7 (додаткова)
Тема № 2. Суспільство як система.		
1.Що є суспільство? 2.Як системний підхід застосовується при вивченні суспільства? 3. Які категорії використовуються при аналізі суспільств? 4. Які відмінності між спільнотою та соціальною групою? 5. Що є соціальним явищем, а що соціальним процесом? 6. Соціальні зв'язки, як вони проявляють себе у ході соціальної взаємодії?		1-7 (основна), 1-7 (додаткова)
Тема № 3. Соціальний контроль, девіація, конфлікт.		
1. Специфіка підліткової девіантності. 2. Форми прояву політичної злочинності. 3. Стан злочинності у світі.		1-7 (основна), 1-7 (додаткова)
Тема № 4. Соціологія сім'ї та молоді		
1. Етнокультурні характеристики та відмінності сімей народів світу. 2. Проаналізуйте систему сімейної політики сучасної української держави. 3. Роль сім'ї у профілактиці правопорушень. 4. Активна громадська позиції молоді та її формування. 5. Сутність поняття «молодіжна субкультура». 6. Причини екстремізму у молодіжному середовищі.		1-7 (основна), 1-7 (додаткова)

		Тема № 5. Особистість у системі соціальних зв'язків	
		1. Розкрийте функції соціалізації. 2. Опишіть механізм соціалізації особистості. 3. Які фактори впливають на процес і результати соціалізації? 4. Чи може фізична й інтелектуальна спадковість впливати на процес соціалізації? Обґрунтуйте свою відповідь. 5. Поясніть, чому в процесі соціалізації розвинута особистість, з яскраво окресленим «Я», менше залежить від зовнішніх обставин. 6. Яким чином засоби масової інформації можуть впливати на процес соціалізації особистості?	1-7 (основна), 1-7 (додаткова)
		Тема № 6. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу	
		1. У чому полягає відмінність між соціальною взаємодією і міжособистісними стосунками. 2. Право як соціальний інститут. 3. В чому полягають ефекти групового впливу й групової інтеграції: спільне та відмінне.	1-7 (основна), 1-7 (додаткова)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1 Теми рефератів

- Соціологічні знання як засіб наукового управління суспільством.
- Марксистська соціологія та її головні методологічні засади.
- Сучасні соціологічні теорії: порівняльний аналіз.
- Соціологічні теорії розвитку суспільства.
- Поняття та феномени соціальної маргінальності.
- Соціологічний аналіз суспільних процесів в Україні.
- Біологічне, соціальне та політичне в людині.
- Проблема соціалізації, ресоціалізації особистості в сучасних умовах.
- Особливості соціальної девіації в суспільстві, що трансформується.
- Перехід до ринкової економіки та проблеми трудових відносин в Україні.
- Соціокультурна динаміка сучасного українського суспільства: проблеми діалогу культур.
- Проблема людських відносин у соціальному управлінні.
- Українська сім'я: особливості, історія, сучасність.
- Причини виникнення і шляхи подолання внутрішньосімейних конфліктів.
- Особливості соціалізації студентської молоді в сучасній Україні.
- Структура та закономірності розвитку соціальних конфліктів.
- Шляхи подолання й вирішення конфліктів у суспільстві.
- Релігія та церква в сучасній Україні.
- Вплив комп'ютерних технологій на формування сучасної української сім'ї.

20. Материнство як соціальна цінність.
21. Соціалізація дітей в сучасній Україні.
22. Засоби масової інформації як соціальний інститут.
23. Правова культура і шляхи її формування в сучасних умовах України.
24. Молодіжна злочинність в умовах сучасної України: соціологічний аналіз.
25. Проблеми соціального відчуження в умовах глобалізації.
26. Молодіжна субкультура: соціологічний аналіз.
27. «Чутки» як соціальний феномен.
28. Бідність як соціальний феномен.
29. Жінка та бізнес.
30. Студентство України XXI сторіччя.
31. Соціальні проблеми сучасної молоді.
32. Батьки і діти – проблеми порозуміння.
33. «Чоловічі» та «жіночі» професії з точки зору сучасної молоді.
34. Кібербулінг в Україні: гендерний аспект.
35. Розробки власних анкет, необхідних для дослідження актуальних проблем соціальної реальності.

5.1.2 Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3 Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни "Соціологія" для активізації навчального процесу передбачається застосування таких сучасних навчальних технологій, як проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації.

Проблемна лекція – це лекція, у ході якої новий зміст освіти подається не у вигляді готової інформації, яку необхідно запам'ятати, а як невідоме, що необхідно "відкрити". Викладач створює проблемну ситуацію, спонукає здобувачів до пошуку шляхів її розв'язання, вирішення протиріч, крок за кроком підводячи до цілі.

Лекція-дискусія (лекція із включенням дискусійних питань) – лекція, у ході якої передбачається не тільки включення відповідей слухачів на питання викладача, а й організацію вільного обміну думками в інтервалах між логічними розділами.

Лекція-діалог (лекція із включенням бесіди) – це діалог з аудиторією, форма залучення слухачів до навчального процесу, що передбачає

безпосередній контакт з аудиторією. Дозволяє привернути увагу до найважливіших питань із теми, визначити темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії.

Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку – це лекція, у ході якої викладач організовує отримання інформації про реакцію аудиторії на поставлені питання за допомогою технічних засобів або прийомів постановки питань (на початку лекції чи після кожного її розділу). Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ні – ставить питання і підводить підсумки. Така технологія дозволяє відстежити засвоєння змісту освіти у ході лекційного заняття.

Лекція-прес-конференція – це лекція, яка будується на питаннях здобувачів за темою, що розглядається. Викладач пропонує здобувачам письмово поставити йому запитання з названої ним теми. Протягом двох-трьох хвилин вони формулюють запитання і передають їх викладачеві. Така лекція читається як зв'язний текст, у процесі чого даються відповіді на запитання.

Дискусія – організаційна форма навчання, заснована на публічному, відкритому, доброзичливому обговоренні актуального, але суперечливого питання і спрямована на певний позитивний результат.

Ділова гра – організаційна форма навчання, яка ґрунтується на ситуації вибору і прийняття рішень, в якій відтворюються умови, близькі до реальних. У ній передбачаються такі дії учасників, які дозволяють осмислити, пережити й освоїти нові функції. У грі закладена конкретна подія або явище, що підлягає моделюванню, і допускається віднесення ігрового часу до будь-якого періоду (теперішнього, минулого, майбутнього). Зазвичай – це модель відрізка майбутньої професійної діяльності здобувачів.

Мозкова атака – це метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Метаплан – це метод, що містить у собі елементи дискусії, мозкової атаки, аналізу випадків (ситуацій), гри та зводиться до розроблення під час обговорення проблеми плаката під назвою "метаплан". По суті своїй є методом безпосередньої колективної творчості, що забезпечує поштовх до диверсифікації діяльності робочої групи.

Робота в групах – форма організації навчально-пізнавальної діяльності, яка використовується для вирішення складних проблем, що потребують колективного розуму і спільної роботи.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для

наведення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових продуктів діяльності та послуг.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Місце соціології в системі гуманітарних наук.
2. Об'єкт, предмет та функції соціології.
3. Структура соціології як науки. Мікро- і макросоціологія.
4. Теоретична й прикладна соціологія: сутність, загальне й особливе.
5. Місце емпіричних досліджень у структурі соціології.
6. Основні етапи розвитку та школи соціології.
7. Внесок К. Маркса в розвиток соціології.
8. Соціологія ХХ століття.
9. Сучасна західна соціологія: основні теоретичні концепції.
10. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу.
11. Поняття й ознаки суспільства.
12. Соціальна динаміка: теоретичні схеми історичного процесу.
13. Соціальна структура суспільства. Основні типи соціальних груп.
14. Соціальна нерівність: сутність і причини існування.
15. Концепція соціальної стратифікації.
16. Суспільне життя. Біологічні, демографічні, економічні та соціокультурні ознаки суспільного життя.
17. Трансформація соціально-класової структури України.
18. Соціальний інститут: сутність і основні функції.
19. Історичні типи суспільства.
20. Проблема особистості в соціології.
21. Соціальний статус і соціальна роль особистості.
22. Соціалізація особистості.
23. Детермінанти соціалізації особистості.
24. Девіантна поведінка: сутність, причини та різновиди.
25. Види соціальних норм. Соціальний контроль.
26. Сім'я як соціальний інститут. Основні функції сучасної сім'ї.
27. Типологія сімейних структур.
28. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.
29. Методи отримання даних у конкретно-соціологічних дослідженнях.
30. Метод соціологічного опитування і його різновиди.
31. Анкетування: специфіка організації та техніка проведення.
32. Суспільна думка як об'єкт соціологічного аналізу.
32. Основні методи вивчення суспільної думки.

33. Соціальна зрілість та її головні критерії.
34. Соціологія праці як галузь соціологічної думки.
35. Соціальна сутність трудового процесу.
36. Роль праці в регуляції соціальних відносин.
37. Мотиви праці та особливості їх соціологічного аналізу.
38. Основні теоретичні підходи до вивчення трудової діяльності людей.
39. Особливості сучасних виборчих відносин: соціологічний вимір.
40. Молодь як соціальна спільнота.
41. Специфіка молодіжної свідомості та поведінки.
42. Неформальні об'єднання молоді в Україні.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів освіти в Коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як

середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів (слухачів), залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (залік) обов'язкова.** Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (залік), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (залік), які

використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

$$\begin{array}{lcl}
 \text{Підсумкові бали} & & \text{Загальна кількість} \\
 \text{навчальної} & = & \text{балів (перед} \\
 \text{дисципліни} & & \text{підсумковим} \\
 & & \text{контролем)} \\
 & + & \text{Кількість балів за} \\
 & & \text{підсумковим} \\
 & & \text{контролем}
 \end{array}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється цикловими комісіями. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до здобувачів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			оцінка	Пояснення
12	97–100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94–96			
10	90–93			
9	85–89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
8	80–84			
7	75–79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70–74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65–69			
4	60–64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21–40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані ,

				всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	--	--	--

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Основна література:

1. Волович В.І. Соціологія: підручник. Київ : ЦУЛ, 2020. 808 с.
2. Геращенко Т.Г. Соціологія: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 157 с.
3. Горлач М., Кремень А., Волович В. Соціологія : підручник. Київ : ЦНЛ, 2019. 808 с.
4. Кузьменко Т.М. Соціологія: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
5. Левченко К. Гендерне тяжіння: виклики та рішення. Київ : Фоліо, 2019. 320 с.
6. Лукашевич М.П., М.В. Туленков. Соціологія. Основи загальної. Спеціальної та галузевих теорій: підручник. Київ : Каравелла, 2018. 544 с.
7. Титаренко О.О. Соціологія : навчальний посібник. Київ : Дакор, 2020. 210 с.

Допоміжна:

1. Гідденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 1999. – 726 с.
2. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К., 1993.
3. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. – К., 1994.
4. Дворецька Г.В. Соціологія : навч. посібник. – 2-е вид. перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 472 с.
6. Тофлер А. Третя хвиля. – К.: Всесвіт, 2000. – 480 с.
6. Якуба Е.А. Соціологія: Навчальний посібник для студентів. – Харків: Константа, 1995. – 192 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Українські підручники онлайн: Соціологія [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/sotsiologiya/>
2. Черниш Наталія. Соціологія: курс лекцій [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy/files/Chernysh_Soc_04.pdf
3. Сокур'янська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посібн. / Л. Г. Сокур'янська. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – 260 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/metod_books/vstyp_do_sociology.pdf.
4. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра

Разумкова, м.Київ).

5. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).

6. www.journal@socnet.kiev.ua (Домашня сторінка часопису «Соціологія: Теорія, методи, маркетинг»).

7. URL: <http://socd.univ.kiev.ua> (Факультет соціології та соціальної психології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)